

Előterjesztés

„A klímaváltozás hatásai és az ellene való küzdelem az iparban”

Preambulum:

Az ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezménye és annak Kiotó-i Jegyzőkönyve végrehajtási keretrendszeréről szóló, 2007. évi LX. törvényben foglaltak alapján az Országgyűlés határozatot hozott a 2018-2030. közötti időszakra vonatkozó, 2050-ig tartó időszakra is kitekintést nyújtó második Nemzeti Éghajlat-változási Stratégiáról (29/2008. (III. 20.) OGY határozat, ill. 23/2018. (X. 31.) OGY határozat).

A második Nemzeti Éghajlat-változási Stratégia kidolgozása során a közpolitikai cél egy olyan nemzeti Éghajlat-változási stratégia megalkotása volt, amely lefekteti azokat a célkitűzéseket, amelyek megvalósításával az éghajlatváltozás által előidézett hatások hosszútávon kezelhetők. Ez két úton valósítható meg:

- a.) A nemzetközi erőfeszítésekkel összhangban mérsékelnünk kell az üvegházhatású gázok kibocsátását, továbbá - hazánk érdekeit szem előtt tartva - növelnünk kell a szén-dioxid elnyelő kapacitásainkat. **(Hazai Dekarbonizációs Útiterv)**
- b.) Az éghajlatváltozás kedvezőtlen következményeihez való alkalmazkodás (a klímaváltozás napjainkban is zajló, mérésekkel igazolható folyamat, amely az üvegházhatású gázok jelenlegi légköri koncentrációja, valamint a jövőbeli várható kibocsátások és a mértékadó tudományos előrejelzések alapján tovább folytatódik). **(Nemzeti Alkalmazkodási Stratégia)**

Helyzetértékelés röviden:

- A XXI. században Magyarországon az átlaghőmérséklet emelkedése várható, amelynek mértéke 2021-2050. közötti időszakra minden évszakban szinte az ország egész területén eléri az 1 °C-ot, az évszázad végére pedig a nyári hónapokban a 4 °C-ot is meghaladhatja.
- A csapadék éves összegében nem számíthatunk nagy változásokra, az eddigi évszagos eloszlás viszont nagy valószínűséggel átrendeződik.
- Az üvegház-hatású gázok kibocsátása szempontjából Magyarország helyzete az Európai Unión belül kedvező. Magyarország 2016. évi üvegházhatású gáz kibocsátása 61,5 millió tonna CO₂ egyenérték volt. Ha figyelembe vesszük az erdeink által elnyelt szén-dioxidot is, a (nettó) kibocsátásunk 57,2 millió tonna CO₂ egyenértékre csökken. A Magyarországra vonatkozó 6 tonna körüli egy főre jutó kibocsátási érték alacsonyabb a 8 tonna/fő fölötti európai átlagértéknél, amely jórészt az alacsony egy főre eső energiafogyasztásnak, továbbá az energiatermelésen belül az atomenergia és a relatíve alacsony fajlagos kibocsátású földgáz dominanciájának köszönhető.

- Tavaly az Európai Unió országai összességében 2,5 százalékkal kevesebb szén-dioxidot bocsátottak ki, mint 2017-ben. Az uniós statisztikai hivatal adatai szerint 2018-ban Magyarország emissziója 0,8 százalékkal mérséklődött; az EU teljes szén-dioxid-kibocsátásának mintegy 1,4 százaléka hazánkban valósult meg.
- A kilencvenes évek elejétől kezdve a szén nagyarányú kiváltása földgázzal, és a máig folyamatosan zajló hatékonyság-javulás már aktívan, a gazdasági fejlődéssel párhuzamosan tartotta fenn a viszonylag kedvező állapotot. A 2008-ban kezdődött gazdasági világválság jelentős hatással volt a magyar gazdaság teljesítményére, és közvetve alapvetően befolyásolta a hazai üvegházhatású gázok kibocsátásának hazai alakulását is. 2008. és 2009. között közel 9%-kal csökkent a kibocsátásunk, majd a következő öt évben (2009-2013.) további 12%-os csökkenést mutatott, elérve ezzel a teljes időszakra vonatkozó legalacsonyabb szintet. A kibocsátások csökkenő trendje 2014-ben megszakadt, 2015-ben pedig már 5%-os növekedést regisztrálhattunk, és - bár kisebb mértékben, de - a növekedés 2016-ban is folytatódott (+1%). E növekedés dacára a 2016-os kibocsátás is jelentős mértékben – 19 %-kal - a 2005-ös szint alatt maradt.
- *Magyarország iparának energiaigényessége alacsonyabb a régió országainál, de meghaladja az Európai Unió tagállamainak átlagát. Az ipar energiaigényessége közép- és hosszú távon csökkenő tendenciát mutat. A klímaváltozás miatt várhatóan erősödnek a légkondicionáló berendezéseket, szigetelést és napelemet gyártó, valamint egyéb alternatív energiaforrásokat kiaknázó iparágak.*
- *A klímaváltozás szempontjából kiemelt jelentősége van az energiaiparnak, mivel a világ szén-dioxid-kibocsátásának nagy részéért felelős. A következő évtizedekben a megújuló energiaforrásokra való áttérés és az energiahatékonyságra való törekvés jellemzi az energiaipar fejlődését.*

A klímaváltozás várható gazdasági hatásai Magyarországon az ipar területén

A nagy energiaigényű nehézipari ágazatok összeomlása és a gazdasági szerkezetváltás jelentős mértékben javította a magyarországi energiafelhasználás hatékonyságát. Magyarország energiaigényessége alacsonyabb a régió országainál (Lengyelország, Cseh Köztársaság, Szlovák Köztársaság), azonban az Európai Unió tagállamainak átlagát továbbra is meghaladja. Az **ipari szerkezetváltás** óta jelentősen lefaragta nemzetközi hátrányát a hazai gazdaság energiaigényessége, azonban még mindig jelentős lehetőségek állnak rendelkezésre az energiahatékonyság javítására az energia-átalakító, közlekedési és lakossági ágazatokban. A nemzetközi piacokon az energiaigény folyamatosan nő, egyes országok biztonságpolitikai kérdéseket is kockázatos versenyt folytatnak a meglévő energiaforrásokért, ezért a magyar ipar közép- és hosszú-távon csökkenő energiaigényessége várhatóan növelni fogja hazánk nemzetközi versenyképességét. Az orientált energiatakarékosság, az energiaigényesség csökkentésének hatására javul a környezet állapota, nőhet a térségi vállalkozások versenyképessége, így a munkahelyek száma, ezáltal mobilizálódhat a hazai tőke, felgyorsulhat a külföldi működő tőke és támogatás beáramlása, mérséklődhetnek a működtetett intézmények energiaköltségei. A hazai ipar az összes energiafelhasználás mintegy 16 %-át teszi ki, amely várhatóan csökken a jövőben. Megállapítható, hogy a hazai szénhidrogén-felhasználás a Föld egészére vonatkozó előrejelzéssel azonos irányban csökken. Magyarország adottságainak megfelelően elsősorban **a biomassza, a szélenergia, a földhő (geotermikus energia), valamint a napenergia hasznosítása** jelenthet komoly lehetőségeket a jövőben. A klímaváltozás miatt várhatóan nő a légkondicionálást, szigetelést és napelemet gyártó, valamint az egyéb alternatív energiaforrásokat kiaknázó iparágak súlya.

Az építőiparban is megjelennek az éghajlatváltozásnak és a csökkenő energiaigénynek megfelelő elemek, mint a napkollektoros vízmelegítés, zöldtető és a kreatív építkezés.

Magyarország számára a jövőbeli versenyképesség egyik kulcsa az ipari termelés fenntartható, erőforrás-kímélő pályára történő átállítása. A dekarbonizációs cél elérése az iparban nem alapulhat a termelés visszafogásán, hanem olyan energiahatékonysági beruházásokra és technológiai fejlesztésekre kell ösztönözni a termelőket, amelyek üzleti szempontból is hatékonyak mutatkoznak. Az ipar természeti erőforrás-igényes ágazataiban egyrészt **innovációra és technológiafejlesztésekre lesz szükség** a felhasznált természeti erőforrások mennyiségének mérséklése, ipari körforgásban tartása és a környezeti terhelés csökkentése érdekében. Másrészt pedig szükség van új, a fenntarthatósághoz kapcsolódó iparágak azonosítására, amelyek elősegíthetik az ország hosszú távú versenyképességének megteremtését.

A kívánt eredmények elérése **rövid távon** nem nélkülözheti az ipari technológiák, termékek, dekarbonizációs szempontú **életciklus vizsgálatának** elvégzését, míg **középtávon** az iparfejlesztési politikának figyelembe kell vennie a rendelkezésre álló természeti erőforrásokat, a lehetséges dekarbonizációs irányokat, és olyan, akár új húzóágazatokat kell kijelölnie, amelyek a szigorodó környezet- és klímavédelmi keretrendszerek között is versenyképesen tudják kielégíteni a valós társadalmi igényeket. Szükséges továbbá a hazai környezetben leginkább hatékonyak minősülő **energiahatékonysági szabványok, ill. a körkörös gazdaság szemléletének elterjesztése.**

Ugyancsak nélkülözhetetlen elem a **K+F+I ösztönző és pályázati rendszer** kialakítása, amely figyelembe veszi az ipari folyamatok erőforrás-hatékonyság javításának szükségességét. **Hosszú távon** pedig megkerülhetetlen a dekarbonizációs követelmények és a ténylegesen bekövetkező klímamódosulások figyelembevételével az **éghajlatváltozás, mint peremfeltétel teljes körű integrálása az iparfejlesztési politikákba.**

Az éghajlatváltozás folyamatainak és következményeinek tudományos feltárása, a dekarbonizációval és az alkalmazkodással kapcsolatos **kutatás, fejlesztés és innováció** a nemzeti éghajlat-változási stratégia megvalósításának kiemelt jelentőségű horizontális eszköze. Az Európai Bizottság célként fogalmazta meg a kohéziós valamint az innovációpolitikai eszközök összehangolását, így az eddigiekhez képest több forrás állhat rendelkezésre a K+F+I infrastruktúra fejlesztésére. A 2014–2020-as a Strukturális Alapokból érkező, K+F+I-re fordítható EU-s források lehívásának alapfeltételeként a térségek tudásalapú gazdasági fejlődését célzó ún. intelligens szakosodási stratégia beazonosítja a potenciális helyi sajátosságokat a nemzeti, régiós és megyei K+F+I prioritások alapjaiként.

Annak érdekében, hogy a magyar gazdaság szereplői, a társadalom és nem utolsósorban a döntéshozók felkészültek legyenek a várható éghajlatváltozás hatásaira és következményeire, a hazai kutatási és innovációs erőfeszítéseket az azonosított, a hazánkat és a régiót fokozottan veszélyeztető kockázati tényezőkre, a kockázatok és anyagi károk minimalizálására kell összpontosítani. A K+F+I szempontjából előnyben kell részesíteni azokat az **integrált, helyi megoldásokat**, ahol a dekarbonizáció a biodiverzitás megőrzésével, és a különböző ökológiai szolgáltatások megővásával társul. Törekedni kell arra, hogy az integrált megoldások minden esetben feleljenek meg a munkahelyteremtés, a gazdasági jólét, az életminőség és a természeti értékek megőrzése közérdekű szempontjainak is.

A **cselekvési irányoknak** tehát az alábbi területekre kell koncentrálniuk:

- A felsőoktatási intézmények és kutatóintézetek, valamint a vállalkozói szféra közötti együttműködés erősítése (**klíma-K+F+I együttműködés** alapjait biztosító hálózat felállítása)
- A **tudástranszfer**, a hazai gyártókapacitás-fejlesztés, és a K+F+I szektor tőkevonzó képességének fejlesztése
- A részvétel erősítése a nemzetközi **K+F+I együttműködésekre** alapozott kezdeményezésekben
- Prioritás biztosítása a **zöldgazdaság-fejlesztést** (energiahatékonyság javítása, az intelligens rendszerek kiépítése, megújuló energiaforrások bevonása, újrahasznosítási rendszerek kialakítása) szolgáló innovációknak
- A hazai felsőoktatás palettájának elmozdítása a **több tudományágban jártas** diplomások képzése és az innovációs és vállalkozói ismeretek oktatása felé.

Szombathely, 2019. június 7.

Kovács Vince – Elnök

Vas Megyei Kereskedelmi és Iparkamara